

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" maija numurā 2
- "Novada Garša" šovasar aicina jauniešus iesaistīties lauku tūrisma un aizrautībā! 3
- Izmaiņas sezonas laukstrādnieku režīmā 4
- Kā noder brīvpieeja aktuālajai Uzņēmumu reģistra informācijai ... 4
- Stingrākas prasības glifosātu saturošu augu aizsardzības līdzekļu lietošanā 5
- Kooperatīvs kā starpnieks un atbalsts 6
- Kā attīstīt nezāļu apkarošanas stratēģiju bioloģiskajā dārzenkopībā, un ne tikai 8
- "Ičmalās" saimnieko ar zaļo pārliecību ... 10
- Stirnas un meža cūkas – tagad nelimitētie medījumi dzīvnieki ... 12
- Pasaules pārtikas indekss samazinās ... 13
- Liberalizē tirdzniecību ar Ukrainu 13
- Papildu finansējums veselīgam uzturam ... 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2022. gada jūlijā 14
- Lāču ģimene Viesītē rada jaunus produktus 15

Foto: Ilze SKUDRA

AKTUALITĀTES

ATBALSTS UZNĒMĒJDARBĪBAS UZSĀKŠANAI MAZAJĀS LAUKU SAIMNIECĪBĀS

No šī gada 1. jūnija līdz 1. jūlijam iespējams pieteikties atbalsta saņemšanai uzņēmējdarbības uzsākšanai mazajās lauku saimniecībās, projektu iesniegumu, kas ietver darbības plānu, sagatavojot sadarbībā ar konsultāciju pakalpojuma sniedzēju. Plašāka informācija un konsultantu saraksts ir pieejams LAD mājaslapā.

LLKC kontaktpersonu saraksts: <https://saite.lv/eSM>

Atbalsta mērķis ir veicināt mazo lauku saimniecību konkurētspēju, paaugstinot to ražošanas produktivitāti, efektivitāti, atbalstot kooperāciju un tirgus pieejamību. Šim mērķim paredzēts finansējums 9 960 000 eiro apmērā, kas tiek sadalīts pēc reģionalizācijas principa.

Pasākuma īstenošana notiek, pa-

matojoties uz 30.09.2014. Ministru Kabineta (MK) noteikumiem Nr. 598 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību lauku un zivsaimniecības attīstībai 2014.–2020. gada plānošanas periodā", kuri nosaka vispārējos nosacījumus atbalsta piešķiršanai, administrēšanai un uzraudzībai, un 09.06.2015. MK noteikumiem Nr. 292 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma "Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība" apakšpasākumā "Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības"", kas nosaka specifiskās normas, kas saistītas ar pasākuma īstenošanu.

Svarīgi ņemt vērā, ka projektā noteiktie mērķi jāsasniedz jau līdz 2024. gada 31. decembrim un investīcijām jābūt saistītām

ar mērķu sasniegšanu. Lūgums jau laikus pārdomāt ieguldījumu nepieciešamību – vai, pateicoties plānotajiem ieguldījumiem, būs iespējams sasniegt rezultātu.

Projekts vērsts uz primāro ražošanu un arī uz lauksaimniecības produkcijas pārstrādi. Tātad uz atbalstu drīkst pretendēt tikai nepārstrādātu un/vai pārstrādātu lauksaimniecības produktu ražotājs. Kā atbalstāmās nozares ir gan augkopība, gan lopkopība. Tomēr šajā kārtā ļoti augsti riski, startējot saimniecībā ar ilggadīgiem stādījumiem un lopkopības nozares saimniecībā (nobarojami liellopi, aitikopība), jo projektu jārealizē īsā laika posmā – divu gadu laikā. Netiks atbalstīta iecere uzsākt ilggadīgo stādījumu ierīkošanu no nulles, jo vēlamās rezultātus projekta realizēšanas periodā fiziski nebūs iespējams sasniegt.

► 2. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" MAIJA NUMURĀ

Kāda ir situācija Ukrainas lauksaimniecībā un cik liela nozīme ir šīs valsts lauksaimniecības produkcijas eksportam globālajā tirgū, par to lasiet žurnāla maija izdevumā. Raksta sagatavošanā izmantota Ukrainas Agrobiznesa kluba (UAK) apkopotā informācija. UAK norāda – Ukrainas ostu atbloķēšana ir pasaules pārtikas drošības atslēga.

Saimnieku pieredzes rubrikā lasiet par Ventpils novada SIA "Tārgalīte" pārvērtībām. Uzņēmuma valdes locekle Ieva Zariņa pirms dažiem gadiem uzņēmās SIA "Tārgalīte" piena lopkopības sektora sakārtošanu, kas izdodas veiksmīgi – pakāpeniski tiek izkopts ganāmpulks, uzcelta jauna slaucamo govju robotferma, kas rezultējies ar ievērojamu izslaukumu kāpumu pēdējā gada laikā.

Piensaimniekiem piedāvājam arī virkni praktiski izmantojamu rakstu, ko sagatavojuši LLKC lopkopības konsultanti. LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere raksta par izmaiņām digitālajā barības devu sastādīšanas rīkā *NorFor*. LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta sniedz padomus cietstāvošo govju ēdināšanā un vielmaiņas slimību kontrolē.

Maija izdevumā publicējam Latvijas Lauksaimniecības universitātes pētnieču Unigundes Antones un Ind-

ras Eihvaldes atzinumus par piena paskābināšanas pētījumiem.

Gaļas liellopu audzētājiem būs interesanti lasīt LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītājas Anitas Siliņas sagatavoto rakstu par mākslīgās apseklšanas iespējām ganāmpulku uzlabošanai. Raksts tapis pēc pasākuma SIA "Lāses AM" novietnē "Kolumbi", kurā par šo tēmu nodarbības vadīja uzņēmuma "Evolution International" eksperti Sirils Žoss un Eriks Fransuā.

Turpat arī interesants saimnieku pieredzes apraksts no Balvu novada z/s "Ičmalas", kur bioloģiskos gaļas liellopus audzē Irēna un Jānis Romāni. Šī saimniecība šajā Latgales apkaimē ir pirmā, kas plaši izmanto zaļo enerģiju, jau kopš 2016. gada uzsākot saules paneļu uzstādīšanu.

Aitkopjiem piedāvājam Latvijas Aitu audzētāju asociācijas sertificētās vērtētājas Dinās Avotiņas padomus nožogojuma izvēlei aitu ganāmpulkiem. Turpat arī pieredzes stāsts no Balvu novada z/s "Apšusalas", kuras saimniece Ilze Cipruse audzē Latvijas tumšgalves šķirnes aitas un ir iesaistījusies LLKC organizētajā aitkopju interešu grupā.

Maijā kārtējais lietderīgais raksts putnkopjiem, ko sagatavojuši Latvijas Apvienotās putnkopju asociācijas izpilddirektore Anna Ērliha – šoreiz padomi mobilo novietņu izveidē vistām.

Zirgkopības rubrikā – LLKC Apgāda redaktore Daces Milleris raksts par jaunu ideju zirgu mēslu apsaimniekošanai. Inovatīvu pieeju te atradušas trīs zirgkopības nozares speciālistes – Laine Orbidāne, Ligija Biteniece un Agnese Bērziņa.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2022_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **LI**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

◀ 1. lpp.

Projektus sagatavojot, jāpievērš uzmanība tam, ka saimniecībām, realizējot projektus, ir jāklūst uz tirgu orientētām saimniekošanas vienībām.

Pasākumu var īstenot visā Latvijas teritorijā, izņemot pilsētas, kurās ir vairāk nekā 5000 iedzīvotāju. Par atbalsta pretendentu var kļūt esoša mazā lauku saimniecība – saimnieciskās darbības veicējs – fiziska persona, kuras dzīvesvieta ir deklarēta lauku teritorijā, vai juridiska persona, kuras juridiskā adrese ir lauku teritorijā.

Lai projekts netiktu noraidīts, jāievēro visi atbalsta saņemšanas nosacījumi, tajā skaitā arī nosacījums

par saimniecības lielumu. Kopējā lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ) platība (gan īpašumā, gan nomā) nedrīkst pārsniegt 50 ha. Svarīgi pārskatīt zemes platības, kas norādītas zemes robežu plāna eksplikācijā. Piemēram, ja zemes robežu plāna eksplikācijā norādīts, ka LIZ platības ir 52 ha, bet platību maksājumiem pieteikti 48 ha, atbalsta pasākumā nedrīkstēs piedalīties, jo ņems vērā minētos 52 ha. Arī tad, ja daļa no šiem hektāriem iznomāta citai personai, pretendēt uz atbalstu nedrīkstēs.

Interesenti var iepazīties ar nepieciešamo informāciju Lauku atbalsta

dienesta mājaslapā, kur atrodams gan ar normatīvo aktu prasības, gan noskatīties vebināra ierakstu par atbalsta pasākumu, gan uzdot jautājumus telefoniski vai sūtīt e-pastu.

LLKC aicina visus interesentus, atbalsta pretendētus sazināties ar tuvāko **LLKC biroju**: <https://saite.lv/eSM>, kas atrodas pretendenta saimniecības reģionā, lai jau detalizētāk izrunātu atbalsta saņemšanas nosacījumus, atlasēs kritērijus, vispārējus un specifiskus jautājumus jau saistībā ar konkrētu projektu izstrādi. **LI**

Inga Jātniece, LLKC Ekonomikas nodaļas ekonomikas konsultante

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

AKTUALITĀTES

“NOVADA GARŠA” ŠOVAŠAR AICINA ĻAUTIES JAUNUMIEM UN AIZRAUTĪBAI!

Vasara un arī “Novada Garša” uzņem apgriezienus, jau jūnijā solot sen gaidītus jaunumus katalogā www.novadagarsa.lv, kā arī Publiskā sektora ēdinātāju pavāru konkursa finālistu vārdus un vēl virkni aizraujošu notikumu.

Jaunums katalogā: E-tirgus

Kopš kataloga www.novadagarsa.lv tapšanas 2019. gadā bija skaidrs, ka tā nevar būt tikai informatīva vietne, kurā apkopot pašmāju mazie ražotāji un mājražotāji. Vasarā katalogu papildinās visi “Zaļās karotītes” ražotāji, tādējādi kļūsim par lielāko vietējās izcelsmes pārtikas produktu katalogu Latvijā.

Katalogam, kurā nu jau ir vairāk nekā 1000 vietējo pārtikas ražotāju, jāspēj piedāvāt arī ērta iespēja izvēlētos produktus pasūtīt, veicot apmaksu un izvēloties piegādes veidu – e-tirgu.

E-tirgū atradīsiet sev tuvākos vietējās izcelsmes ražotājus, kuriem rūp ēdiena kvalitāte un izejvielas, no kā tas gatavots. E-tirgus savas virtuālās durvis vaļā vērš īsi pirms Jāņiem, lai jūs spētu sarūpēt svētku galdam sev visvairāk no blakus esošajiem zemniekiem un mājražotājiem.

Elīna Ozola, LLKC Lauku attīstības nodaļas vadītāja: “Īpaši priecājamies par visiem ražotājiem, kuri jau

ir izrādījuši interesi iesaistīties “Novada Garša” platformā, jo tā ir kopiena, kas rūpējas par vietējo zemnieku un mājražotāju attīstību, viņu produktu izaugsmi, rīkojot pieredzes apmaiņas braucienus, apmācības un dodot iespēju piedalīties dažādos kopīgos pasākumos. Tādēļ, ja arī jūs vēlētos piedalīties un būt www.novadagarsa.lv katalogā un e-tirgū, rakstiet mums uz tirgus@novadagarsa.lv.”

Noskaidroti publiskā sektora ēdinātāju konkursa finālisti

Nupat Smiltenes tehnikumā aizvadīts arī Publiskā sektora ēdinātāju pavāru konkursa pusfināls, kurā par iespēju rudenī piedalīties finālā Hanzas peronā Rīgā, sacentās septiņas pavāru komandas no visas Latvijas. Ierasti aktīvākie dalībnieki pusfinālā bija no Vidzemes – kopumā piesakot četras komandas. Savukārt Zemgali, Latgali un Kurzemi pārstāvēja pa vienai komandai no katra novada. Žūrijas un pusfināla apmeklētāju vērtējumā par uzvarētājiem kļuva: SIA “Baltic Restaurants catering” pavāri Veronika Golosova un Nadežda Bāra. Otro vietu ieguva V. Plūdoņa Kuldfīgas vidusskolas pavāres Solvita Bitte un Laura Jansone. Trešajā vietā Latvijas Starptautiskās skolas pavāri no Piņķiem – Sandijs Volinskis un Lilīta Lukina.

Jūra, pilsētas svētki, ezers un mototrase

Pēc divu gadu pārtraukuma “Novada Garša” šovasar aicinās uz atkalatīkšanos aizraujošos reģionālajos pasākumos. Visos novados būs dažnedažādas meistarklases, interesantas aktivitātes pieaugušajiem un bērniem, pazīstamu pašmāju dziedātāju muzikāli pārsteigumi un, protams, mājražotāju tirdziņš!

Pirmais pasākums plānots jau **2. jūlijā Kurzemē**, Jūrkalnes Uguns plāvā. Savukārt **Vidzemē tiksies 16. jūlijā** Burtņieka ezera krastā, bet **Zemgalē – 23. jūlijā** atpūtas un mototrasē “Pīlādzis”. Noslēdzošais pasākums gaidāms **7. augustā Latgalē** Rēzeknes pilsētas svētkos. Visi pasākumi plānoti no pulksten 10 līdz 16.

Plašākai informācijai par gaidāmo pasākumus seko Facebook: @NovadaGarsa un Instagram: /novadagarsa/

Produktu kvalitātes konkurss – būs!

Augusta sākumā izsludināsim trešo Produktu kvalitātes konkursu, kas ražotāju vidū izpelnījies atzinību. Konkurss, kurā produktus vērtēs starptautiska pavāru, pārtikas tehnologu un uztura speciālistu žūrija, notiks septembra sākumā. **LL**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

NOVADA GARŠA LATVIJA

- ATNĀC
- ATKLĀJ
- IEMĪLI

JAUNUMS

IEGĀDĀJIES VIETĒJO PRODUKCIJU
WWW.NOVADAGARSA.LV JAUNAJĀ E-TIRGŪ!

posūti tiešsaistē → apmaksā/izvēlies piegādes veidu → no saimniecības → saņem produktus → baudī

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

IZMAIŅAS SEZONAS LAUKSTRĀDNIĒKU REŽIMĀ

Dārzu, augļu, ogu audzētāji noteikti jau ir pazīstami ar sezonas laukstrādnieku nodokļa režīmu. Sākot ar 2022. gada 19. maiju, sezonas laukstrādnieku nodokļu režīmā ir atļauts nodarbināt arī tos, kas tiek nodarbināti akmeņu lasīšanā sējumu, stādījumu un zālāju platībās.

No 65 uz 90 dienām ir pagarināts arī laika posms, cik ilgi vienas sezonas laikā vienu personu drīkst nodarbināt sezonas laukstrādnieku nodokļa režīmā.

Atgādinu, ka sezonas laukstrādnieku nodokļa likme ir 15% apmērā no aprēķinātā ienākuma. Ja, piemēram, strādniekam par dienu aprēķinātā atlīdzība ir 20 eiro, tad nodoklis ir 3 eiro apmērā un strādniekam izmaksājamā summa ir 17 eiro. Minimālais nodoklis par katru nodarbinātības dienu ir 70 centi.

Strādnieki par katru nodarbināšanas dienu tiek reģistrēti Lauku

atbalsta dienesta Elektroniskajā pieņemšanās sistēmā (EPS) un Valsts ieņēmumu dienestam ziņas par darba ņēmējiem nav jāiesniedz. Pierēģistrējot strādnieku EPS, tiek norādīts ar strādnieku noslēgtā līguma veids – rakstveidā vai mutvārdos noslēgts uzņēmuma līgums, vai darba līgums (darba līgumam obligāti jābūt rakstveidā saskaņā ar Darba likuma prasībām). Katras dienas beigās EPS ir jāievada informācija par katram strādniekam aprēķināto atlīdzību. Mēneša beigās EPS tiek sagatavots darba devēja ziņojums, kas pēc tam jānosūta Valsts ieņēmumu dienestam, izmantojot VID EDS.

Atgādinu, ka likums “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” nosaka, ka traktortehnikas vadīšana attiecībā uz sezonas laukstrādnieku nodokļa režīmu nav uzskatāma par lauksaimniecības sezonas darbu – tātad par tiem strādniekiem, kuru pienākums ir trak-

tortehnikas vadīšana, nedrīkst maksāt sezonas laukstrādnieku nodokli.

Ar IIN neapliks pabalstu par bērna piedzimšanu

Likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 9. pants ir papildināts ar jaunu neapliekamā ienākuma veidu – darba devēja darbiniekam piešķirtais bērna piedzimšanas pabalsts līdz 250 eiro par katru vienās dzemdībās dzimušu bērnu, ja pabalsts izmaksāts sešu mēnešu laikā no bērna piedzimšanas dienas. Šī likuma norma piemērojama, sākot ar 2022. gada 1. jūliju, un attiecināma uz pabalstiem, kas izmaksāti par bērniem, kuri dzimuši pēc 2021. gada 31. decembra. **LI**

Linda PURIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas vadītāja,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālrs. 63007561

KĀ NODER BRĪVPĪEĒJA AKTUĀLAJAI UZŅĒMUMU REĢISTRA INFORMĀCIJAI

Laiki, kad par potenciālo sadarbības partneri un viņa uzņēmumu, ar kuru paredzēts noslēgt līgumu, informācija bija jāiegūst tikai no paziņām vai vienmēr jāpērk, ir pagātne. Jau kopš 2020. gada Uzņēmumu reģistra 14 reģistros uzkrātā aktuālā informācija par juridiskajām personām, tostarp uzņēmumu amatpersonām, īpašniekiem, patiesajiem labuma guvējiem, ikvienam ir pieejama tiešsaistē un bez maksas Reģistra informācijas tīmekļvietnē. Uzņēmumu reģistrs aicina to izmantot ekonomisko procesu analīzei, nepakļaujot liekam riskam savu biznesu. Ar redakcijas atļauju publicējam Zaidas Kalniņas rakstu no LV portāla www.lvportals.lv.

Kā, atverot reģistru datu bāzes, norādīja Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāre **Guna Paidere**: “Mēs atveram jaunu lappusi aktuālās un vēsturiskās, teju 30 gadu laikā reģistros uzkrātās, informācijas pieejamībā, publiskumā un caurskatāmībā, tostarp par fiziska-

jām personām, kuras organizē juridisko personu darbību, – uzņēmumu un organizāciju amatpersonām, īpašniekiem, patiesajiem labuma guvējiem.”

Reģistru atvēršanas rezultātā ir kļuvusi publiski pieejama aktuālā un vēsturiskā informācija par vairāk nekā 650 000 tiesību subjektiem, piemēram, SIA, AS, biedrībām u. c., un juridiskiem faktiem, tostarp komercķīlām, laulību līgumiem u. c., no komercreģistra, komercķīlu reģistra, biedrību un nodibinājumu reģistra un citiem (kopumā 14) reģistriem un sarakstiem.

“Ja dati ir brīvi pieejami, tos aplūko vairāk cilvēku, nekā tad, ja informācija ir jāpērk,” atverot reģistrus, puda Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāre.

Pakalpojumu apraksti pieejami Uzņēmumu reģistra tīmekļvietnes www.ur.gov.lv sadaļā “**Ļaņem informāciju**”. Daļa informācijas ir brīvi pieejama bez autentifikācijas, daļa – brīvi pieejama, bet ar autentifikāciju, daļa – tikai pēc pamatota pieprasījuma.

► 5. lpp.

**“LAUKU LAPU”
IESPĒJAMS ABONĒT**

Ja vēlaties “Lauku Lapu” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.

Abonēšanas indekss – 1163.

4. lpp.

Tiešsaistē:

- **bez maksas un bez autentifikācijas** ir pieejami aktuālie dati par juridiskajām personām;
- **bez maksas, bet ar autentifikāciju** ir pieejami aktuālie dati, vēsturiskie dati, publiskās daļas dokumenti un informācija par tiesību subjektos un juridiskajos faktos ierakstītajām fiziskajām personām.

Savukārt pēc pamatota pieprasījuma klātienē vai elektroniski **par maksu un ar autentifikāciju** pieejami nepubliskās daļas dokumenti ar vai bez anonimizācijas. Par pakalpojumu tiek saglabāta maksa, jo minēto informāciju nevar izsniegt automatizēti, tai nepieciešama satura izvērtēšana, ievērojot fizisko personu datu aizsardzību.

Uzņēmumu reģistrā pieejamā informācija ir kā skatlogs, kas parāda un izgaismo procesus, kuri norisinās uzņēmējdarbības vidē.

Jāpiebilst, ka informācija par juridiskajām personām, tostarp par uzņēmumu patiesajiem labuma guvējiem, ir pieejama arī atvērto datu formātā Latvijas Atvērto datu portālā.

Atvērtie dati veicina:

- ekonomisko izaugsmi un caurskatāmību, jo, daloties ar informāciju, tā nokļūst informācijas apritē, kā rezultātā ir iespējams ieraudzīt vairāk kop-sakarību un tendenču;
- sabiedrības informētību un izpratni par procesiem valstī un valsts pārvaldē, ikviens interesents var veidot statistiku jebkādos aspektos, ņemot vērā piedāvāto datu apjomu;
- uzņēmējdarbības vides attīstību, jo aktuālie un kvalitatīvie dati ir izmantojami esošā biznesa attīstībai un jaunu pakalpojumu veidošanai.

Uzņēmumu reģistra atvērto datu kopas ir publicētas tīmekļvietnē, turpat ir pieejama arī informācija no citu valstu reģistriem. Eiropas e-tiesiskuma portāls nodrošina fizisku un juridisku personu maksātnespējas, tiesiskās aizsardzības un ārpus tiesas aizsardzības procesu meklēšanu ES dalībvalstīs.

Valsts mērķis, padarot publiski pieejamus Uzņēmumu reģistra vestos reģistrus, bija veidot drošu un caurskatāmu darījumu vidi. Tādējādi Uzņēmumu reģistrā pieejamā informācija ir kā skatlogs, kas parāda un izgaismo procesus, kuri norisinās uzņēmējdarbības vidē. **LL**

STINGRĀKAS PRASĪBAS GLIFOSĀTU SATUROŠU AUGU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU LIETOŠANĀ

Valsts augu aizsardzības dienests (VAAD) pārskatījis reģistrāciju 11 glifosātu saturošiem augu aizsardzības līdzekļiem (AAL).

Tie ir "Barbarian Biograde360", "Barbarian Hi- Aktiv", "Barbarian Super 360", "Clinic Up", "Gallup Super 360", "Glyphomax480", "Landmaster 360 TF", "Monosate G", "Ouragan System 4", "Rosate TF", "Taifun B, atsevišķiem AAL mainot reģistrācijas nosacījumus.

Veiktas šādas izmaiņas:

- pirms ražas novākšanas graudaugu un rapša sējumos vairs nedrīkst lietot AAL "Barbarian Biograde360", "Barbarian Hi- Aktiv", "Barbarian Super 360", "Clinic Up", "Gallup Super 360", "Glyphomax 480", "Landmaster 360 TF", "Monosate G", "Ouragan System 4", "Rosate TF", "Taifun B";
- pirms ražas novākšanas lauku pupu un zirņu sējumos vairs nedrīkst lietot AAL "Barbarian Biograde360", "Barbarian Hi- Aktiv", "Barbarian Super 360", "Clinic Up", "Gallup Super 360", "Landmaster 360 TF", "Monosate G", "Rosate TF";
- noteikts, ka kopējais maksimālais darbīgās vielas glifosāta daudzums nedrīkst pārsniegt 2,88 kg/ha sezonā vienā laukā, lietojot jebkuru glifosātu saturošu AAL.

AAL marķējumā noteikti arī papildu ierobežojumi, kas apzīmēti ar:

- "SPe 3 frāze", kurā tiek norādīta aizsargjosla metros, kas jāievēro līdz blakus laukam un/vai lauksaimniecībā neizmantojamai zemei, lai aizsargātu izdīgušus kultūraugus un ar lie-

tojumu nesaistītus izdīgušus augus;

- "SPe 4 frāze", kurā noteikts, ka, lai aizsargātu ūdens organismus un ar lietojumu nesaistītus augus, AAL nedrīkst lietot uz necaurīdīgām virsmām, piemēram, asfalta, cementa plāksnēm, bruģa un citās vietās ar augstu noteces risku, piemēram, industriālajās teritorijās.

Visus glifosātu saturošus AAL aizliegts lietot teritorijās, ko izmanto plaša sabiedrības daļa vai arī mazāk aizsargātas iedzīvotāju grupas.

Patlaban AAL sarakstā reģistrēti 25 glifosātu saturoši AAL, 21 no tiem ir 2. reģistrācijas klases AAL un četri ir 3. reģistrācijas klases AAL.

2022. gadā reģistrācija jāatjauno šādiem glifosātu saturošiem AAL: "Rodeo FL", "Roundup Flex", "Roundup PowerMax", "Roundup Ultra". Pēc reģistrācijas atjaunošanas paredzētas izmaiņas arī šo AAL lietošanā.

Glifosātu saturoši AAL ir vispārējais un sistēmas iedarbības herbicīdi, kurus lieto īsmūža, daudzgadīgo nezāļu un labību – sārņaugu – iznīcināšanai.

Visus glifosātu saturošus AAL pēc atļaujas atjaunošanas drīkst tirgot sešus mēnešus ar iepriekšējo marķējuma tekstu uz iepakojuma, bet tirgotājam obligāti jāizsniedz pircējam VAAD lēmuma kopija ar apstiprināto jauno AAL lietojumu. AAL lietotājam preparāti jālieto saskaņā ar lietojumu, kas apstiprināts, atļauju atjaunojot. Informācija par izmaiņām AAL lietojumā atrodama tīmekļvietnē: Augu aizsardzības līdzekļu saraksts pie AAL marķējumiem. **LL**

Informāciju sagatavoja **Dace Ūdre**,
Valsts Augu aizsardzības dienesta
sabiedrisko attiecību speciāliste

KOOPERĀCIJA

KOOPERATĪVS KĀ STARPNIIEKS UN ATBALSTS

Valstiskā līmenī daudz runā par vajadzību veicināt kooperācijas attīstību, bet, analizējot kopdarbības rādītājus, varam secināt, ka situācija varētu būt labāka. Varam arī atsaukties uz latviešu vēsturisko pieredzi un vēlmi, lai katram pašam būtu “savs stūrītis zemes”, varam arī piesaukt citu latviešu teicienu “kopus cūka nebarojas”. Taču mēs dzīvojam citā laikā, un tāpēc, lai saimniekot būtu vieglāk, jāraugās sadarbības virzienā.

Nevar teikt, ka vidzemnieki būtu īpaši aktīvi kooperācijas piekritēji, situācija ir tāda pati kā citur. Latvijā kopā ir 17 graudkopības nozari pārstāvošas lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības. LPKS ir saņēmusi atbilstības statusu, tas nozīmē, ka kooperatīvs savā darbībā izpilda nosacījumus, kas izvirzīti, lai to varētu saukt par uzticamu. Pirmkārt, jau ir izpildīti noteikumi par pakalpojumu un preču apgrozību starp sabiedrību un tās biedriem, kas nosaka, ka biedriem ar kooperatīva starpniecību ir jārealizē vismaz 75% no saražotās produkcijas. Ja kooperatīvs ir saņēmis atbilstību, tad tas ir kā sava veida garants zemniekam, ka šim kooperatīvam var uzticēties. Tāpat atbilstības saņemšana dod iespēju saņemt kooperatīviem paredzēto valsts un ES atbalstu, kā arī izmantot citas likumdošanā noteiktās priekšrocības.

Vidzemē graudkopji kooperējas

Vidzemē, Valmierā darbojas viens no lielākajiem graudkopju kooperatīviem KS “VAKS” un vēl divi atbilstības statusu saņēmušie LPKS “Daiva” un “Ērgeme”. Biju pārsteigta, kad uzzināju, ka LPKS “Ērgeme” jau nākamā gada 12. februārī varēs svinēt 30 gadu pastāvēšanu. Nav jau tā, ka kooperatīvs uzreiz sāka aktīvu darbību, tādu, kāda notiek patlaban. Dibinot kooperatīvu, galvenās rūpes bija, lai kopsaimniecību likvidācijas un sadalīšanas procesā neaizplūstu lauksaimniecības tehnika un būves, bet nonāktu pašu, nu jau SIA “Omulī” dalībnieku lietošanā. Kamēr vēl pastāvēja kopsaimniecības, tāda nopietna kooperatīva darbība netika uzsākta, tā saka kooperatīva valdes priekšsēdētājs **Mārtiņš Kreilis**, kurš tobrīd bija arī Valkas rajona Ērgemes pagasta SIA “Zeme” vadītājs. Nopietns kooperatīva restarts tika veikts 1998. gadā, tad, kad jau bija uzsākta SIA likvidācija. Sanāk, ka vairāk kā

Mārtiņš un Līvija Kreili, saņemot Valkas novada pateicību par saimniekošanu un aktīvu sabiedrisko dzīvi Lauksaimnieku gada ballē

pēc piecu gadu pastāvēšanas kooperatīvs tā pa īstam uzsāka darbu, kāds tas notiek tagad, kad tiek sniegti pakalpojumi biedriem sēklas materiāla sagatavošanā, kopīga minerālmēslu iegāde, graudu kaltēšana un izaudzētā realizācija. Kooperatīvs šo gadu laikā savu biedru interesēs darbojas aktīvi, par to liecina arī pieaugušais biedru skaits, no 17 kooperatīva dibināšanas laikā līdz 40 biedriem šogad, un varētu būt vēl vairāk. Nu jau kooperatīva biedri ir ne tikai no Ērgemes pagasta, bet pievienojušies arī tuvējo Kārķu un Valkas pagasta lauksaimnieki.

Mārtiņš Kreilis atzīst, ka dalība kooperatīvā ļoti svarīga ir mazajiem graudkopjiem, kuriem lauksaimniecība nav galvenā nodarbe, bet kooperatīva aktīvi biedri ir arī vairāki lieli Ērgemes un Kārķu pagasta lauksaimniecības uzņēmumi, kuri paralēli tam, ka darbojas LPKS “Ērgeme”, ir arī individuāli biedri KS “VAKS”. Arī pats Ērgemes kooperatīvs ir Vidzemes agroekonomiskā kooperatīva biedrs. Lai LPKS “Ērgeme” biedriem būtu alternatīva vieta ražas realizācijā, KS “VAKS” noslēdzis līgumu ar graudu elevatoru Igaunijā, Valgā. No kooperatīva izmantotās “Klaudzu kaltes” tas ir divas reizes tuvāk nekā Valmieras graudu pieņemšanas vieta, vienīgi Valgā netiek nodrošināta graudu kaltēšana un tāpēc turp jāved sausi graudi. Mārtiņš saka, graudu novākšanas tehnika kļūst arvien jaudīgāka, līdz ar to ir nepieciešamas arī lielākas kaltes jaudas, bet kooperatīva mēģinājums pirms vairāk kā desmit gadiem piesaistīt ES projekta līdzekļus

Foto: no kooperatīva arhīva

graudu kaltes rekonstrukcijai neizdevās, jo bankas atteica finansējumu, pamatojot ar to, ka kooperatīva īpašumā nav zemes. Nu jau vairākus gadus tiek risināts jautājums par KS “VAKS” graudu pieņemšanas un pirmāpstrādes vietas izbūvi Valkā, un ērgemieši ar lielām cerībām to gaida.

Visiem zināms ir teiciens “visu izšķir kadri”, un, ja izdodas atrast labu vadītāju, kas spēj darboties visu vārdā, tad tāds kooperatīvs arī pastāv un attīstās. Nav grūti aizraut ar kooperācijas ideju, bet, kad sākas ikdienas darbs, tad ir vajadzīgs vadītājs, kurš spēj šo procesu vadīt. LPKS “Ērgeme” galvenais dzinējspēks it tā vadītājs Mārtiņš Kreilis, kurš šo darbu veic, gribas teikt, ar misijas apziņu. Nav jau tā, ka Mārtiņa vienīgās rūpes ir par kooperatīva darbību, ikdienā viņš arī plāno savas zemnieku saimniecības “Dambīši” darbu un finanses. Nu jau saimniecības apsaimniekotās zemes apjoms sasniedzis 700 hektārus. Mārtiņš ir gandarīts, ka arī ģimene izprot un atbalsta viņa darbu ne tikai pašu saimniecībā, bet arī vadot kooperatīvu. Arī valstiskā līmenī ir novērtēts viņa darbs un sabiedriskā dzīve. Valsts prezidents Egils Levits un Ordeņu kapituls 2020. gada 30. oktobrī nolēma par sevišķiem nopelniem Latvijas valsts labā apbalvot Mārtiņu Kreili ar Atzinības krustu un iecelt par komandieri. Liels atbalsts Mārtiņam ir sieva Līvija, it sevišķi tad, kad jāorganizē pasākumi, vai tās būtu Lauka dienas, pagasta sējumu skate vai kooperatīva biedru gada balle.

► 7. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Lauka diena kooperatīva biedra z/s "Lejasciņi" laukos

Valkas novadā katru vasaru tika organizētas sējumu skates, kurās aktīvākie dalībnieki bija LKPS "Ērgeme" biedri

◀ 6. lpp.

Pēdējos gados, visiem zināmu iemeslu dēļ, šie pasākumi ir izpalikuši, bet šogad jau izdevās noorganizēt kooperatīva biedru kopējas mācības, un gan jau atgriezīsies arī citi pasākumi. Kooperatīva biedru kopā sanākšana vai vismaz savstarpēja kontaktēšanās ir ļoti svarīga, jo zināšanu līmenis ir atšķirīgs, piemēram, apmeklējot lauka dienas, ir iespējas uzzināt un ieraudzīt rezultātu, kā strādā citi. Viss jau nav ideāli, bet, pateicoties tehnoloģijām, saziņa ir kļuvusi vienkāršāka, visi saņem uzaicinājumus piedalīties kopējos pasākumos un izdarīt sēklas materiāla vai minerālmēslu pasūtījumus. Mārtiņš spriež, ka, ja nebūtu kooperatīva, tad arī tuvajā apkārtnē nebūtu tik daudz mazo graudkopju un lauksaimniecības zemi, ja to nespētu nopirkt lielākie, vietējie, to būtu nopirkuši ārzemju uzņēmēji. Tieši mazajiem ir svarīgi, ka var saražotos graudus nogādāt un uzticēt to tālāku realizāciju kooperatīvam. Ne mazāk nozīmīgi ir arī tas, ka kooperatīvs saviem biedriem dod iespēju par minerālmēsliem norēķināties ar ražu, tas ļoti atvieglo finanšu plānošanu vasaras periodā.

LPKS "Ērgeme" biedru domas

Dzintars Jurševskis, Ērgemes pagasta z/s "Labārti" īpašnieks, apsaimnieko 400 ha. Viņš, tāpat kā vairums kooperatīva biedru, izmanto iespēju realizēt graudus ar kooperatīva starpniecību un iegādāties minerālmēslus. Z/s "Labārti" ir arī KS "VAKS" biedrs, kur pa tiešo tiek realizēts izaudzētais rapsis. Kooperatīvs ir bijis no-

zīmīgs saimniecības attīstībā, it īpaši laikā, kad "Labārti" pārprofilēja savu saimniecību no piena lopkopības uz graudkopību un daudz lielākas platības tika atvēlētas graudu rapša un tagad arī pupu un zirņu audzēšanai. Dzintars atzīst, ka drošības sajūtu saimniekojot dod tas, ka vienmēr ir kāds, ar ko konsultēties un paprasīt padomu, ja paša zināšanu nepietiek.

Kārlis Zirnis Kārķu pagastā apsaimnieko 65 ha. Tā kā graudu audzēšana nav vienīgais, ar ko nodarbojas, tad ļoti patīk, ka būšana kooperatīvā atrisina daudzas ar graudu audzēšanu saistītas lietas. Sējas laikā iespēja pasūtīt vajadzīgo daudzumu sēklas, kas ir jau kodināta, un vēl ir iespēja izvēlēties no piedāvātajām šķirnēm. Tāpat arī ar minerālmēsliem, pasūti un aizmirsti līdz brīdim, kad saņem ziņu, ka notiek piegāde. Tas ievērojami atvieglo darbu. Arī visa izaudzētā produkcija tiek realizēta ar kooperatīva starpniecību un par to "galva nēsā" – aizved, nodod un gaidi naudu, tik vienkārši. Kārlis spriež, ka, ja viņam būtu liela saimniecība, tad varbūt darbošanās patstāvīgi būtu izdevīga, bet šobrīd viņu viss apmierina. Viņš ir priecīgs par iekšējo kooperatīva biedru komunikāciju, bet īpaši uzteic valdes priekšsēdētāju Mārtiņu, tieši par to, ka viņš vienmēr atradīs laiku ne tikai problēmu risināšanā, bet arī vienkārši parunāties.

Irīda Klaipa, Ērgemes pagasta z/s "Kārķliņi" īpašniece, apsaimnieko 206 ha. "Esmu bezgala apmierināta," saka Irīda, "nemaz nezinu, kā saimniekotu, ja nebūtu kooperatīvā. Vēdu graudus

pa taisno no lauka nodot kooperatīvam un aizmirstu. Ja mums pašiem būtu jādoma par graudu realizāciju, tas nozīmētu, ka jāgādā transports, un arī attālumam tad vešanai būtu lielāki. Tas viss ir svarīgi ražas novākšanas laikā, lai nekavētos darbi, un to risina kooperatīvs. Tāpat kā citi biedri, izmantojam iespēju pasūtīt minerālmēslus un sēklas materiālu ar kooperatīva starpniecību. Mazsvarīga nav arī iespēja gan par sēklu, gan minerālmēsliem norēķināties rudenī ar saražotajiem graudiem." Sarunā Irīda piemin, ka viņai pietrūkst agronomisko zināšanu, tieši praktiskās lietas, lai secinātu, kas īsti notiek augu augšanas laikā. Varbūt kooperatīva biedri varētu vienoties par augkopības speciālista piesaisti, bet par to jāvienojas kopsapulcē.

Man neizdevās satikt nevienu, kurš būtu atklāti neapmierināts ar LPKS "Ērgeme" darbību, pieņemtu, ka arī tādi biedri ir, bet, kā vienmēr, ja tevi neapmierina, tad ir jānāk ar priekšlikumiem un aktīvi jāiesaistās uzlabojumu ieviešanā. Pagaidām varam novēlēt kooperatīvam un tā vadītājam Mārtiņam Kreilim, lai pietiek spēka un izturības šajā tik neprognozējamajā laikā, kad lauksaimniekiem bez dabas apstākļiem, kas ne vienmēr ir nelabvēlīgi, īpaši arī jāseko līdzi politiskiem procesiem, kuri ir galvenie, kas šobrīd ietekmē ražošanu. **LL**

Valda EMPELE,
LLKC Valkas konsultāciju
biroja uzņēmējdarbības
konsultante
e-pasts: valda.empele@llkc.lv
tālrs. 29445406

DĀRZKOPIBA

KĀ ATTĪSTĪT NEZĀĻU APKAROŠANAS STRATĒGIJU BIOLOĢISKAJĀ DĀRZENĶOPĪBĀ, UN NE TIKAI

B ioloģiskā dārzkopībā nezāļu ierobežošana sākas ar rūpīgu augkopības sistēmas plānošanu, lai mazinātu nezāļu izplatību, cenšoties izmantot bioloģiskos un ekoloģiskos procesus laukā un visā saimniecības ekosistēmā, lai kultūraugi iegūtu priekšrocības salīdzinājumā ar nezālēm.

Lai aizsargātu dārzenķu kultūras no nezāļu nelabvēlīgās ietekmes, parasti ir nepieciešami dažādi, tajā skaitā mehāniski kontroles pasākumi. Sevišķi tas ir attiecināms uz dārzenķiem un citām viengadīgajām kultūrām, kuru audzēšana ilgst vienu sezonu, tādēļ sastop ļoti spēcīgu pionieru sugu kā nezāles parādīšanos.

Nezāļu apkarošanas stratēģijas pie mums vairumā gadījumu balstās tieši uz augsnes mehānisko apstrādi. Tā rezultātā pazeminās augsnes struktūras kvalitāte, pieaug mehānisko zudumu risks, ko rada ūdens un vējš. Diemžēl prakse rāda, ka šo faktoru negatīvā ietekme ir ar pieaugošu tendenci, kas izraisa arvien lielākus augsnes fiziskus bojājumus. Šī iemesla dēļ ļoti būtiski ir izmantot visus citus faktorus, ko var iekļaut nezāļu apkarošanas stratēģijās (skat. tabulu).

Nepieciešama sistēmiska domāšana

Šeit ir izklāstīti galvenie soļi veiksmīgai bioloģiskās dārzenķkopības nezāļu ierobežošanai. Šīs darbības nesatur precīzu gatavu receptu secību, drīzāk piedāvā konceptuālu ietvaru, kurā katrs dārzenķkopis var izstrādāt konkrētai vietai raksturīgu stratēģiju. Šim procesam nepieciešama sistēmiskā domāšana, kas šo lauku uztver kā sarežģītu mijiedarbojošos komponentu sistēmu – piemēram, kultūras, nezāles, augsni, kukaiņus un mikroorganismus, kas veido attiecību tīklu nevis lineāru cēloņu un sekas secību. Līdzīgi šādas darbības tiek veiktas kopā sinerģiskā veidā un tādējādi atšķiras no automašīnas vai lauksaimniecības mašīnas montāžas instrukciju secības.

Galvenie pasākumi – 12 soļi

Katram dārzenķkopim uz minēto 12 soļu pamata ir jāizveido sava nezāļu

Nezāļu ierobežošanas pasākumi bioloģisko dārzenķu audzēšanā

Galvenie pasākumi	Profilaktiskie	Tiešie
1. Audzētāja domas (plānošana, novērošana un atjaunotība)	X	X
2. Spēcīgi sedzējaugi	X	
3. Augmaiņa	X	
4. Starpkultūras	X	
5. Organiskā mulča	X	X
6. Necaurspīdīgas sintētiskās mulčas (dažādi materiāli)	X	X
7. Bioloģiskā kontrole (saglabā saimniecībā esošos nezāļu patērētājus)	X	X
8. Mājlopi	X	X
9. Zemkopība un apstrādes agregāti un rīki		X
10. Pļaujmašīnas un citi griežējagregāti		X
11. Veltņi un augu laužējveltņi (nobriedušu sedzējaugu kultūru nolaušanai un <i>in situ</i> jeb atmirstošās mulčas veidošanai)	X	X
12. Liesmas ravētāji		X

apkarošanas stratēģija. Ko tas nozīmē? Katrs no šiem soļiem ir rūpīgi jāizvērtē, cik lielā mērā to var attiecināt uz katru konkrēto saimniecību vai pat lauku. Vai vienmēr ir jātiecas izmantot visus šos 12 soļus, – tas nedrīkst būt kā pašmērķis, taču uzskatāmi pierāda, cik daudzveidīgas var būt šīs stratēģijas. Svarīgi ir tās veidot pēc būtības. Padarīt nezāļu apkarošanu par sistēmisku darbību. Jo vairāk soļus spējam izmantot, jo daudzveidīgāka būs ietekme uz nezālēm, jo

starp soļiem pastāv sinerģiska ietekme. Kā redzams, tad lielākais uzsvars un atbildība gulstas uz pašu audzētāju, kas ir tikai loģiski. Šī soļu sistēma ļauj audzētājiem paskatīties daudz plašāk uz nezāļu apkarošanas sistēmu. Dod drošu cerību, ka ierobežošanas metodes var būt tik daudzveidīgas. Lai izdodas atrast katram savējo, kas vislabāk funkcionēs viņa saimniecībā.

* Audzētāja domas (plānošana, novērošana un atjaunotība)

Attiecas gan uz profilaksi un tiešo apkarošanu. Tātad nezāļu apkarošanā izšķiroša loma ir pašam audzētājam. Nezāles ir jāpazīst, tam palīdzēt var dažādi noteicēji, nesen tāds ir iznācis VAAD paspārnē. Var izmantot dažādu kompāniju mobilās aplikācijas. Galvenais audzētāja darbs šajā lauciņā ir regulārs monitorings, jo viena no galvenajām kļūdām nezāļu apkarošanā ir to nenovērtēšana un apkarošanas nokavēšana.

* Spēcīgi sedzējaugi

Šo iespēju vēl izmanto pārāk maz audzētāju. Interesanti, ka šim nolūkam var izmantot gan viengadīgās kultūras kā eļļas rutks, baltās sinepes, lopbarības vai sējas redīss. Pēc šīm kultūrām nedrīkst plānot kāpostu dzimtas dārzenķus. Sedzējaugu galvenā loma ir pēc iespējas labāk nosegt augsnes virskārtu. To var izmantot gan audzēšanas laikā, kad tos uzskatām kā dzīvās mulčas augus. Dārzenķkopībā visbiežāk izmanto tieši balto āboliņu.

► 9. lpp.

8. lpp.

Pēc ražas novākšanas, sējot īsāku vai garāku periodu, lai nosegtu augsni. Šīs kultūras vienlaikus pilda arī citas funkcijas, piemēram, saglabā augiem pēc iespējas vairāk barības elementus līdz pavasarim. Tam ir nozīmīga loma nezāļu profilaktiskajā ierobežošanā. Sedzējaugu kultūras pļaušana vai nolaušana, lai veidotu *in situ* (atmirstošu augu mulču) var uzlabot augsni salīdzinājumā ar tās kultivēšanu un var efektīvi nomākt viengadīgās nezāles. Mūsu apstākļos der pagaidām tikai rudzi, un tad arī ar daudziem priekšnosacījumiem.

* Augmaīna

Daudzveidīga, dārzena un starpkultūru maiņa var uzlabot augsnes organisko vielu. Viens no jaudīgākajiem paņēmieniem, kā samazināt nezāļu izplatību. Veiksmīga augmaīna būtiski palīdz audzētājam cīnīties ar nezālēm. Jo vairāk lauku sistēma tiek izmantota, jo mazākas ir iespējas savairoties dažādām nezālēm. Ne velti šī faktora nozīmību regulē arī MK noteikumi bioloģiskajā lauksaimniecībā, kur paredzēts, ka atkārtota dārzena audzēšana ir iespējama ik pēc trijiem gadiem. Tas nozīmē, ka minimāli iespējamā augmaīna var būt trīs gadi. Kā piemērs var būt: sakņaugi, tad kāpostaugi un noslēdz ar kartupeļiem. Vairāklauku sistēmā situācija tiek uzlabota. Profesionāli audzējot dārzeņus, ir jāizmanto vismaz sešu vai vairāk lauku sistēma.

* Starpkultūras

To galvenais uzdevums ir nodrošināt, lai pasargātu augsni no erozijas procesiem, parasti ārpus veģetācijas perioda. Šis ir ļoti būtisks faktors, ko audzētāji joprojām pienācīgi nenovērtē. Arī šo kultūru funkcijas var pārklāties ar citām. Šeit var minēt tādu kultūru kā ziemas rudzus.

* Organiskā mulča

Iespēja, ko pārāk maz izmanto audzētāji. Ņemot vērā, ka organiskajai mulčiai ir ļoti daudz pozitīvu funkciju, tās izmantošana ir ļoti nopietni jāizvērtē katram audzētājam. Tā ļoti sekmīgi spēj kontrolēt praktiski visas īsmūža viendīgļlapu un divdīgļlapu nezāles, kas dīgst no seklām, bet neder daudzgadīgo nezāļu apkaršanai.

* Necaurspīdīgas sintētiskās mulčas (dažādi materiāli)

Līdzīgi kā iepriekšējie materiāli, sekmīgi cīnās ar tām pašām nezālēm. Šo paņēmieni audzētāji jau ir sākuši pielietot pietiekami plaši. Īpaši labi

tās ir izmantot kultūrām kopā ar pilienvēda laistīšanu. Dārzeņiem ar īsu veģetācijas periodu, neliekot pilināšanas sistēmas, ir ļoti svarīgi, lai augsne apakšā būtu pietiekami mitra. Pēdējais paliek jautājums par izmaksām. Šīs plēves var uzlikt kā ar tehniku, tā ar roku spēku. Pieejamas ir pilnībā bioloģiski degradējamas plēves.

* Bioloģiskā nezāļu kontrole

Pamatā tam ir nezāļu dabisko ienaidnieku izmantošana nezāļu apkarošanā. Tie varbūt gan kukaiņi, gan slimību ierosinātāji. Galvenā doma ir, ka nezāļu kaitīgums tiek samazināts līdz ekonomiski nebūtiskam sliekšnim.

* Mājlopi

Mājlopu ganīšana pēc ražas novākšanas, lai noganītu nezāles vai novērstu nezāļu sēklu izsēšanos. Diemžēl reti kur dārzena audzētāju saimniecībā tiek turēti mājlopi.

* Zemkopība un apstrādes agregāti un rīki

Par augsnes apstrādes agregātiem jau runājam iepriekš. Tikai jāpiebilst, ka nezāļu apkarošanas stratēģiju nevar pilnībā veidot, tikai balstoties uz šo paņēmieni.

* Pļaujamašīnas un citi griezējagregāti

Vairāk attieksies uz gadījumiem, kad nedrīkst pielaut nezāļu sēklu izsēšanos. Diemžēl tieši šis aspekts ir viens no būtiskākajiem nezāļu savairošanās iemesliem.

* Veltņi un augu laužēviltņi (nobriedušu sedzējaugu kultūru nolaušana in situ jeb atmirstošās mulčas veidošanai)

Metode, kuru pārbaudot Latvijas apstākļos, redzams, ka pagaidām trūkst atbilstošas šķirnes rudzu (pietiekami gari), lai nodrošinātu šo mulčas slāni pietiekoši biezu un droši kontrolētu nezāles. Prasa specifiskas sējmašīnas, kas spēj pārgriezt šo slāni un iesēt sēklu augsnei.

* Liesmas ravētāji

Ļoti rūpīgi ir jāizvērtē šīs iespējas izmantošana. Galvenokārt tikai ilgstoši dīgstošiem dārzeņiem kā burkāni, sēklu sīpoli, pētersīļi. Lielākoties tikai agri pavasarī, lai atstātu minimālu ietekmi uz augsnes dzīvotni.

Māris NARVILS,
LLKC vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts:
maris.narvils@llkc.lv
tālrs. 29609943

Vienīgais SPECIALIZĒTAIS LOPKOPĪBAS ŽURNĀLS LATVIJĀ!

- Aktualitātes piena un gaļas lopkopībā, kā arī zirgkopībā.
- Intervijas ar nozares līderiem.
- Saimnieku pieredzes stāsti no visiem Latvijas novadiem.
- Praktiski profesionālu padomi piena un gaļas lopu audzētājiem.
- Informācija par nozarei saistošām likumdošanas izmaiņām.
- Jaunumi no Latvijas un pasaulē tirgiem.

Izdevējs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs.

Žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2021_gads/

Abonēšanas cena
6 mēnešiem – 19,50 eiro,
3 mēnešiem – 9,90 eiro.

UZŅĒMĒJDARBĪBA

“IČMALĀS” SAIMNIEKO AR ZAĻO PĀRLIECĪBU

Balvu novada “Ičmalu” saimnieki Irēna un Jānis Romāni izveidojuši pašpietiekamu saimniekošanas formu ar zaļo pārlicību – audzē bioloģiskos liellopus un sadzīvei nepieciešamo elektroenerģiju iegūst no saules paneļiem.

Stāstot par “Ičmalu” saimniekiem, katra teikuma galā varētu apgalvot – labi, skaisti, pašpietiekami. Ik vieta ir pārdomāti sakopta, ar savām rokām veidota. Plašais pagalsm atvēlēts nekaitāmu šķirņu puķēm, augiem, kokiem, vasaras karstumā ēnu sola milzīgas liepas, dārzu norobežo tūju rindas, bet ar cerību uz pasakainu skaistumu sastādīti “princešu” koki – paulonijas.

Taču akcents šoreiz, ciemojoties tālajā Latgales mājā, tiks likts uz valdībā tik daudz apspriesto un ieviest mudināto zaļo enerģiju – elektrību, ko palīdz radīt saulīte. “Ičmalās” tādu izmanto jau kopš 2016. gada un no saules paneļiem tiek iegūts acīmredzams labums.

Jānis Romāns: “Ar znotu, kurš šajās lietās bija ziņošs, reiz sākām spriest par saules paneļiem. Tā kā es allaž esmu gatavs piekrist kaut kam jaunam, līdz pirmo paneļu pirkšanai nebija ilgi jāgaida. Tos pasūtījām no Vācijas, Ķīnas, pirkām gan jaunus, gan lietotus”.

Abi saimnieki šodien atzīst, ka zaļā enerģija, tātad arī zaļā pārlicība viņu saimniecībā ir atmaksājusies. Uzdrošināšanās tajā Latgales pusē būt pirmajiem rezultējusies ar to, ka jau vairākus gadus par elektrību maksā 0 eiro, ir atdots arī paneļu iegādei ņemtais kredīts. Ir gaisma, siltais ūdens, iespēja uzlādēt nesen iegādāto elektroauto “Škoda”, pašu rokām radīto elektrokvarcīklu, mazbērniem rotaļu automašīnas un bērnu elektroautomašīnas, kad viņi atbrauc ciemos. Principā, viss, kur vien sadzīvē vajadzīga elektroenerģija, tiek nodrošināts ar saules paneļiem. Pat ja saule ne-

Foto: Iveta Tomsona

IRĒNA UN JĀNIS ROMĀNI

- Bioloģiski sertificētas saimniecības “Ičmalas” īpašnieki Balvu novada Krišjāņu pagastā.
- Apsaimnieko 186 ha zemes.
- Audzē Šarolē un krustojuma gaļas liellopus ar pāreju uz Limužīnas šķirni.
- Ganāmpulkā 60 zīdītājgovis un 3 vaislas bulļi.
- Dzīvniekus pārdod Liellopu izsoļu namā.
- Saimniecība pilnībā izmanto saules paneļu saražoto elektroenerģiju.
- Par veiksmīgu saimniekošanu laukos saņemts Zemkopības ministrijas Atzinības raksts.

spīd, enerģija tik un tā uzkrājas.

Jānis stāsta, ka atskaites punkts gadā iegūtajām, izmantotajām un pāri palikušajām kilovatstundām ir aprīlis: “Kad sapratām, cik daudz enerģijas paliek pāri, tas ir, tā tiek ielaista publiskajā tīklā, nopirkām šo elektroauto un pārveidojām vienu kvadraciklu.

Irēna un Jānis Romāni skaisti kop tajā “Ičmalu” sētā. Irēnas darbarīks ikdienā ir elektrokvarcīkls, ar ko tiek apbraukāti saimniecības lauki

Iespējams, ka nākotnē domāšu, kā atlikumu nevis vienkārši atdot, uzdāvināt, bet pārdot. Tad, protams, vajadzēs vēl papildu saules paneļus, kas ir ļoti dārgi, bet kāpēc gan nenopelnīt, ja būs tāda iespēja. Vēl no savas pieredzes varu teikt, ka, vismaz mūsu gadījumā, elektroenerģijas uzkrāšanai nebija izdevīgi akumulatori. Tagad ir invertori, un pie jaudas līdz 11 kW viss kārtībā.”

Šķiet, ka pie pašreizējām elektroenerģijas cenām daudzi labprāt vēlētos strāvu saņemt no personiskajām saules elektrostacijām, bet izmaksas ir diezgan atbaidošas. Tam piekrīt arī “Ičmalu” saimnieks: “Jā, šis prieks maksā, bet, sākot ar šo gadu, jau tiek piedāvāti dažādi valsts atbalsti. Vienīgais – tos izmantojot, par tīklā ielaisto strāvu nemaksā. Pelnīt var tad, ja sistēma iegādāta un uzstādīta par savu naudu. Tādēļ arī man šī iecere vēl ir tikai sapņa līmenī.

► 11. lpp.

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 10. lpp.

Taču pagaidām ar to, kas ir, ģimene ir ļoti apmierināta. Bērni jau gribēja, lai mēs mājā elektrību izmantojam arī siltajām grīdām, bet nepiekritām. Labāk lai pagaidām silda malkas krāsns.”

Irēna, par kuru var teikt – neizsīkstošais mundruma avots, jo paspēj veidot ne tikai sētas skaistumu, bet izaudzēt un samarinēt gardumus azaida galdam, braukt ekskursijās, dziedāt korī, sacerēt katram pasākumam atbilstošus dzejoļus, tostarp pat burtiski nokopēt Allas Pugačovai izskatu un slavenības intonācijā nodziedāt pašsacerētu kupleju, ar pamatotu lepnu-

Saules paneļi “Ičmalās” izvietoti gan uz lauka, gan uz saimniecības ēkas jumta, gan uz nokaltuša koka

Jānis invertoros lūko, cik daudz enerģijas konkrētā brīdī tiek saražots. Invertora galvenā funkcija ir pārveidot līdzstrāvas barošanas avotu no saules paneļiem uz maiņstrāvu, kas nepieciešama lielākajai daļai elektronisku ierīču

mu paslavē savu Jāni: “Viņam visu vajag pirmajam. Tā sākām ar gaļas lopiem, tā ar augstāzīgas un modernas tehnikas pirkšanu, tā ar saules paneļiem. Mums taču pie diķa, kur ugunsкура vieta, ir pat uz koka stumbra nelieli saules paneļi salikti. Tur vajadzīga strāva gaismas virtenu skaistumam tumšajos rudenos un atbilstošam rotājumam Līgo vakarā. Jānis pat iedomājies starp kokiem uzlikt lielu ekrānu un saules strāvu izmantot koncerta pārraidei, lai Līgo svinētājiem turpat uz laukuma kārtīga ballēšanās.”

– Un kā tad sākat ar gaļas lopiem?

Irēna: – Mums bija astoņas ar rokām slaucamas govīs. Es strādāju valsts darbā, govīs pienāgas, jāslauc trīs reizes dienā, un beigās tā tirpa rokas, ka ne izturēt. Tāpat, ja ir piena lopi, tad arī mazāk brīvības no mājas izbraukt, bet kaut ko svešā malā redzēt mums vienmēr ļoti patīcis. Nu, un vienā tādā ekskursijā, šķiet, ap 2000. gadu Vācijā, ieraudzījām zīdītājgovis. Aprunājāmies, izdomājām un – vajag mums arī. Un pirmajiem Krišjāņos! Ciema ļaudis lika rokas kopā, ak, šausmas, šausmas, Romāni lopus ziemā laiž ārā, saldē, nez vai ēst ko dod, neslauc arī... Bet gotiņas jau slaucā teļi un arī turpat laukā, zem kļājas debess. Protams, novietne bija, joprojām ir, skaista, ērta, Jāņa būvēta, bet šie gaļas lopi labprāt uzturas svaigā gaisā. Mūsu vienīgā kļūda bija tā, ka sākumā iedomājāmies pie gaļas lopiem tikt ar piena govju krustošanu. Tas process ir sarežģīts un pārāk garš, tādēļ labāk ir nopirkt uzreiz gaļas šķimenes dzīvniekus.”

– Gaļas liellopus krustošanai pirktā tepat no Latvijas audzētājiem?

– Šarolē dzīvniekus – no vairākiem. Un atkal mana pieredze – jāpērk ir no saimniecības, kurā pret lopiņiem izturas, jā, var teikt – cilvēcīgi, godprātīgi. Vienā saimniecībā jau man bija nojauta, ka nebūs labi. Tā arī bija – atvedām niknus pusmežņus, ko līdz pat realizācijai tā arī nevarējām pieradināt. Tagad mums katra govīs ganāmpulkā ir zināma ar visiem niķiem un stiķiem, bet tajā pašā laikā katra ir mierīga, pat labsirdīga, jo ar mieru un mīlestību arī mēs pret lopiņiem izturamies. Viens no bulļiem ir tāds mieramika, ka no cilvēka klātbūtnes ausis nepakustinās. Protams, kad govīs atnesas, tad gan jāuzmanās. Un kā žonglierim cirkā jādarbojas, lai teļiem ausīs krotālījas iespiestu.

Kad uz šo māju 1985. gadā atnācām, mēs izmēģinājām visu ko: cūkas, si-

vēnmātes, aitas, pat burkānus un ķiplokus audzējām. Ar kaut ko paveicās, ar kaut ko ne. Taču laikam jau cilvēkam ir kādā brīdī jāsaprot, kas ir īstā nozare. Mēs ar gaļas lopiem esam ļoti apmierināti un arī par pārdošanas cenu patlaban nesūdzamies. Tāpat par šo dzīvnieku audzēšanu ir mācības, konsultācijas, internetā var daudz ko uzzināt.

– Jūs uzsverat, ka izdomājat un izdarāt. Vai tik vienkārši? Vai plānojat, paredzot uz priekšu, nav arī risks?

Jānis: – Risks vairāk vai mazāk ir jebkurā pasākumā, taču, ja rūpīgi visu izdomā un saplāno, tad arī nokļūsties kaut kur nav tik sāpīgi. Mēs daudz esam braukuši pa dažādām valstīm, vērojuši, analizējuši, vai tas mums derētu. Esam ieklausījušies bērnu padomos. Teicu jau, ka znata ieteikums bija saules paneļi. Dēlam savulaik bija lauksaimniecības mācību prakse Dānijā. Viņš tur redzēja, vērtēja, ko dāņiem nozīmē zeme, kā tā izmantojama, un vai mēs nevarētu tāpat. Ģimenē izrunājāmies, izdomājām ko un kā, bija toreiz naudiņa no meža pārdošanas, nopirkām brīvos hektārus apkaimē. Tad vēl pat gaļas lopu nebija un, jā, mazliet šaubījāmies, vai pareizi darām. Tagad esam laimīgi, ka nopirkām. Šobrīd mūsu apkārtnē zemes vairs nav, un ja kāds hektārs gadās pārdošanā, tad cenu prasa fantastisku.

– Jūs pats esat arī būvamatnieks. Vai viss ir jau uzcelts?

– Nav, nav. Pie mājas vēl daudz darāmā. Starp citu, ne nu gluži nožēlojam, bet savu kļūdu atzīstam – to veco māju, ko nopirkām 80. gados, labāk būtu nojaukuši un cēluši jaunu. Un, kā es varu nedarīt, ja protu, ja man ir savs mežs un tādā kokmateriāli. Liellopu kūti visi aizgaldi no apses, tā ir izturīga. Laukā barības ruļļus liekam nojumītē ar jumtiņu, lai sienam nekaitē laika apstākļi. Ir neliels gateris, lai nav jālūdzas pakalpojumi. Ir uzcelta jauna, liela ēka, ko Irēna gan vēlējās ierīkot par lopiņu pili, bet bērniem patīk ņemties ar metālapstrādes lietām, un tā pils tagad izvērtusies par bagātīgi aprīkotu darbnīcu, kurā var tapt pat dēla fantāzijas izpaudumi ar Romānu ģimenes iniciāļiem. Par tuvākās nākotnes būvniecību runā – noteikti jāuzceļ tehnikas novietne. Tagad gan sāksies tāds saspringtāks brīdis – jāsavāc siens, bet gan jau pietiks laika arī visam iecerētajam. **LL**

Ilze Galkina,

raksts no žurnāla “Latvijas Lopkopis”

MEŽSAIMNIECĪBA

Šogad 20. aprīlī stājās spēkā jaunie grozījumi 22.07.2014. Ministru kabineta noteikumos Nr. 421 "Medību noteikumi". Tie paredz dažādas būtiskas izmaiņas saskaņā ar grozījumiem Medību likumā, kas stājās spēkā šā gada 1. aprīlī.

Viens no noteikumu izmaiņu iemesliem bija nepieciešamība pārskatīt atsevišķu medijamo dzīvnieku sugu medību termiņus ar nolūku mazināt postījumus lauksaimniecībai un mežsaimniecībai.

Valsts meža dienests (VMD) ir apkopojis būtiskākās izmaiņas Medību noteikumu jaunajā redakcijā.

Stirnas un mežacūkas – nelimitētas, lūši – nemedijami

Stirnas un mežacūkas ir kļuvušas par nelimitētajiem medijamajiem dzīvniekiem, taču šo sugu medību termiņi saglabājušies iepriekšējie. Mežacūkas ir medjamas visu gadu, stimu arī – no 1. jūnija līdz 30. novembrim, bet stirnu kazas un kazlēni – no 15. augusta līdz 30. novembrim. No medijamo dzīvnieku saraksta ir svītroti lūši, kurus medīt vairs nav atļauts.

Kā jau iepriekš norādīts, saskaņā ar Medību likuma Pārejas noteikumu prasībām VMD izdevis rīkojumu, ka mežacūku medības ar marķieriem šajā medību sezonā faktiski turpinās līdzšinējā kārtībā, taču nemaksājot par marķieriem valsts nodevu. Visi medību iecirkņi nemedītie un ievainotie dzīvnieki, tai skaitā stirnas un mežacūkas jāreģistrē nemedīto dzīvnieku reģistrācijas žurnālā (Medību noteikumu 2. pielikums). To darot, alnim, staltbriedim, stirnai un mežacūkai nepieciešams norādīt arī dzimumu un vecumu.

Līdz 2023. gada 1. aprīlim vēl ir atļauts medīt stirnas un mežacūkas medību iecirkņos, kas mazāki par 350 hektāriem, ja ir spēkā līgums par attiecīgo sugu limitēto medijamo dzīvnieku medīšanas organizēšanu blakus esošajos medību iecirkņos. Turpmāk saskaņā ar Medību

STIRNAS UN MEŽA CŪKAS – TAGAD NELIMITĒTIE MEDIJAMIE DZĪVNIEKI

likumu stirnas un mežacūkas būs atļauts medīt platībās, kas ir vismaz 350 ha lielas.

Izmaiņas staltbriežu, bebru un ondatru medību nosacījumos

Ievērojami mainīti staltbriežu medību nosacījumi, kas kļuvuši daudz detalizētāki. Staltbriežu buļļu medību termiņš pagarināts par divām nedēļām un ilgst no 1. septembra līdz 15. februārim. Līdz divus gadus vecu staltbriežu buļļu (tautā dēvēto "špiseru") medības atļautas no 15. augusta līdz pat medību sezonas beigām 31. martā. Turklāt "špiseri" drīkst medīt, izmantojot arī staltbriežu govus medību atļauju.

Staltbriežu govju un teļu medības tagad atļauts sākt mēnesi agrāk. Govju medību termiņš tagad ilgst no 15. jūlija līdz 31. janvārim, bet teļu medību termiņš – no 15. jūlija līdz medību sezonas beigām 31. martā. Staltbriežus un mežacūkas dzinējmedībās atļauts medīt no 1. oktobra līdz 31. janvārim, bet vēlāk – tikai individuālajās medībās. Savukārt bebrus un ondatras meliorācijas sistēmās drīkst medīt divas nedēļas ilgāk – no 15. jūlija līdz 30. aprīlim.

Termālie tēmēkļi un papildus drošības prasības

Mežacūku, lapsu un jenotsuņu medībās diennakts tumšajā laikā turpmāk atļauts izmantot arī siltumu uztverošos (termālos) tēmēkļus, taču ar tādām pašām nosacījumiem kā medību lukturus un naktsredzes tēmēkļus – tikai atrodoties uz paaugstinājuma, kas nav zemāks par 2,5 metriem, un tēmēkļa izmantošana jādokumentē medību pārskatā. Dienakts tumšais laiks sākas divas stundas pēc saulrieta un beidzas divas stundas pirms saullēkta.

Medību noteikumos iekļauta viena papildus drošības prasība. Tāpat kā iepriekš, dzinējmedībās šaušanu mastā pārtrauc, ja dzinēji atrodas tuvāk par 200 metriem no mednieku līnijas. Taču tagad šaušanu mastā pārtrauc arī tad, ja reljefs vai mežaudze nenodrošina, ka

šāviņš savā lidojumā neapdraud cilvēkus, ēkas vai transportlīdzekļus. Tas ir, ja dzinējmedību mastā ir liela, atklāta platība (piemēram, izcirtums) un pastāv risks, ka šāviens tajā kādu var apdraudēt, tad šaut mastā vairs nedrīkst.

Marķiera nostiprināšana un medījuma pārvietošana

Medību noteikumu grozījumos precizēta marķiera izmantošanas kārtība. Marķējot medījumu, marķieri nostiprina uz dzīvnieka. Nostiprinot marķieri, to atļauts aplikt arī ap dzīvnieka ragu. Tāpat kā iepriekš, marķieri nostiprina tā, lai to nebūtu iespējams noņemt bez marķiera sabojāšanas.

Spēkā paliek noteikums, ka par nemedītā dzīvnieka pārvietošanu uzskatāma arī dzīvnieka ķermeņa ievietošana transportlīdzeklī vai piestiprināšana pie tā, izmantojot sakabes elementus.

Robežlīgumi un medības postījumu vietās

Ja medību kolektīvs robežlīgumā vienojies ar visiem kaimiņiem par ārējām robežām un reģistrējis līgumu VMD, tad šo robežu iekšienē medību platībās drīkst būt "pārrāvumi", kas lielāki par 100 metriem. Robežlīgumu slēdz uz termiņu, kas nav mazāks par vienu gadu.

Mainījušies arī nosacījumi medību atļauju izsniegšanai postījumu vietās. Saņemot iesniegumu par medību atļaujas piešķiršanu virs limita, kā arī medīšanai ārpus medību termiņa postījumu vietās, kurās veikti aizsardzības pasākumi, VMD to izskata piecu darba dienu laikā. Ja postījumu vietā veikti aizsardzības pasākumi, tad virslimita medību atļauju VMD var izsniegt visā medību iecirknī, bet ja aizsardzības pasākumi nav veikti – tikai konkrētajā postījumu vietā.

Plašāk ar Medību noteikumu konsolidēto versiju var iepazīties interneta vietnē www.likumi.lv, savukārt cita ar medībām noderīga informācija pieejama interneta vietnē www.vmd.gov.lv sadaļā Medības. **LL**

Pēc VMD informācijas

BRISELES GAITEŅOS

PASAULES PĀRTIKAS INDEKSS SAMAZINĀS

Pasaules pārtikas preču cenas maijā nedaudz samazinājās, samazinājums novērots otro mēnesi pēc kārtas, tiesa, kviešu un mājpūtņu gaļas cenas turpina augt, tā jūnija sākumā ziņoja Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācija (FAO).

FAO pārtikas cenu indekss 2022. gada maijā bija vidēji 157,4 punkti, kas ir par 0,6 procentiem mazāk nekā aprīlī, bet par 22,8% augstāks nekā 2021. gada maijā.

FAO graudaugu cenu indekss salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi palielinājās par 2,2%, ko noteica kviešu cenas, kas pieauga par 5,6% salīdzinājumā ar aprīli un 56,2% salīdzinājumā ar attiecīgo vērtību gadu iepriekš. Starptautiskās kviešu cenas, kas vidēji bija tikai par 11% zemākas par rekordaugsto līmeni, kas tika sasniegts 2008. gada martā, pieauga, reaģējot uz Indi-

jas izsludināto eksporta aizliegumu un bažām par ražas apstākļiem vairākās vadošajās eksportētājvalstīs, kā arī Ukrainas ražošanas izredžu samazināšanos kara dēļ.

Arī starptautiskās rīsu cenas pieauga visā pasaulē, bet kukurūzas graudu cenas samazinājās par 2,1%, ņemot vērā nedaudz uzlabotos ražas apstākļus ASC, un stabilajām piegādēm no Argentīnas un Brazīlijas.

FAO augu eļļas cenu indekss salīdzinājumā ar aprīli samazinājās par 3,5%, tomēr tas joprojām ir ievērojami augstāks nekā iepriekšējā gadā. Cenas kritās palmu, saulespuķu, sojas un rapšu eļļām, kas daļēji skaidrojams ar Indonēzijas īslaicīgā palmu eļļas eksporta aizlieguma atcelšanu un gauso globālo pieprasījumu pēc sojas un rapšu eļļām, ņemot vērā augstās eļļas cenas pēdējos mēnešos.

Arī FAO piena produktu cenu indekss salīdzinājumā ar iepriekšējo

mēnesi samazinājās par 3,5%. Piena pulveru cenas samazinājās visvairāk, un tas bija saistīts ar tirgus nenoteiktību, ko izraisīja Covid-19 ieviestie ierobežojumi Ķīnā, vienlaikus spēcīgais apjoms un lielais pieprasījums no restorāniem ziemeļu puslodē neļāva siera cenām būtiski samazināties, neskatoties uz vājo globālo importa pieprasījumu. Sviesta cenas kritās arī mazāka importa pieprasījuma dēļ, uzlabojoties eksportētājām piegādēm.

FAO gaļas cenu indekss uzstādīja jaunu visu laiku augstāko līmeni, maijā palielinoties par 0,6%, pat ja pasaules liellopu gaļas cenas saglabājās stabilas un cūkgaļas cenas kritās. Kāpumu noteica straujš mājpūtņu gaļas cenu pieaugums starptautiskajā tirgū, atspoguļojot nepārtrauktos piegādes ķēdes traucējumus Ukrainā un nesenos putnu gripas gadījumus, ņemot vērā pieprasījuma pieaugumu Eiropā un Tuvajos Austrumos. **LL**

LIBERALIZĒ TIRDZNIECĪBU AR UKRAINU

ES Padome maija beigās pieņēma regulu, ar ko atļauj pagaidu tirdzniecības liberalizāciju un citas tirdzniecības koncesijas attiecībā uz dažiem Ukrainas produktiem. Tas nozīmē, ka vienu gadu nebūs jāmaksā ieviešanas nodokļi visam Ukrainas eksportam uz ES.

Krievijas neizprovocētais un nepamatotais agresijas karš pret Ukrainu

ir postoši ietekmējis Ukrainas ražošanas jaudu, transporta infrastruktūru un piekļuvi Melnajai jūrai, kā arī plašākas tirdzniecības iespējas ar pārējo pasauli. Kara sekas nedrīkst novērtēt par zemu, ņemot vērā tā ietekmi uz nodrošinātību ar pārtiku pasaulē. Šodien pieņemtais lēmums būs spēkā uz vienu gadu ir apturēti visi tarifi saskaņā ar IV sadaļu Asociācijas nolīgumā starp ES un Ukrainu, ar ko

izveido padziļinātu un visaptverošu brīvās tirdzniecības zonu (DCFTA). Tie attiecas uz: rūpniecības ražojumiem, augļiem un dārzeņiem un lauksaimniecības produktiem un pārstrādātiem lauksaimniecības produktiem. Apturēta arī antidempinga maksājumu iekasēšana par Ukrainas izcelsmes importu. Tāpat Ukrainas importam tiek piemērota kopējo importa noteikumu piemērošana. **LL**

PAPILDU FINANSĒJUMS VESELĪGAM UZTURAM

Jūnija sākumā Eiropas Komisija publicēja regulu, kas ļauj iekšēji pārdalīt ES palīdzību saskaņā ar ES skolu programmu, lai apmierinātu pārvietotos ukraiņu bērnus, kas uzņemti ES skolās.

ES skolu programmas mērķis ir veicināt veselīgu un sabalansētu uzturu, izdalot skolēniem augļus, dārzeņus un piena produktus, tādējādi papildinot izglītības programmas par lauksaimniecību un pareizu uzturu. No 2020. līdz 2021. gadam ES to iz-

mantoja aptuveni 15 miljoni skolēnu. Kopējais ES budžets shēmai ir 220,8 miljoni eiro mācību gadā, no kuriem līdz 130,6 miljoniem eiro paredzēti augļiem un dārzeņiem un līdz 90,1 miljoniem eiro pienam.

Šā gada 2. jūnijā pieņemtā regula aicina dalībvalstis pārskatīt savus pieprasījumus pēc ES palīdzības nākamajam mācību gadam no 2022. gada 1. augusta līdz 2023. gada 31. jūlijam, ņemot vērā bezprecedenta situāciju, kas prasa solidaritāti, rūpējoties par

pārvietotajiem ukraiņu bērniem. Dalībvalstis līdz 15. jūnijam var iesniegt pieprasījumu pēc papildu summas vai nepieprasīto piešķirtuma apjomu. Komisija līdz 2022. gada 15. jūlijam pieņems lēmumu par jaunajiem piešķirtumiem nākamajam mācību gadam, ņemot vērā saņemtos pieprasījumus, neizmantojot summas novirzot uz valstīm, kurās uzņem visvairāk ukraiņu bērnu. **LL**

Sagatavoja **Iveta Tomsone**,
LLKC Apgāda vadītāja

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2022. GADA JŪLIJĀ

Termini, kuri laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti, iesniegumu un atskaitu apkopšanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Terminš		Jūnijs												Jūlijs												Augusts												
		1	5	9	15	16	17	19	20	21	24	27	30	1	5	9	15	16	18	20	21	23	25	27	31	1	5	9	15	16	17	18	20	22	23	25	31	
Platību maksājumi	Pēdējais datums, kad var iesniegt labojumus Vienotajā iesniegumā/kad var veikt labojumus iesniegumā																																					
	Pēdējais datums, kad var pieteikties Istermiņa aizdevumam no VPM																																					
	Pēdējais datums, kad jābūt noganātiem vai nopļautiem un novākti zālājiem																																					
Lauku attīstības programmas pasākumi	Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības																																					
	Riska pārvaldība (atbalsts par dzīvnieku, sējumu un stādījumu platību apdrošināšanu)																																					
	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																																					
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	Nodokļa samaksas termiņš																																					
	Mikrouzņēmumu nodokļa deklarācija																																					
	Nodokļa samaksas termiņš																																					
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJIEM																																					
	Nodokļa samaksas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJIEM																																					
	Darba devēja ikmēneša ziņojums																																					
Dabas resursu nodoklis	Nodokļa samaksas termiņš - darba devējiem																																					
	Dabas resursu nodokļa pārskats																																					
	Nodokļa samaksas termiņš																																					
Darījumu kvītis	Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu																																					
	Skaidras naudas deklarēšana																																					
	Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām iepriekšējā mēnesī																																					
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Nodokļa samaksas termiņš																																					
	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā ceturksnī pārsniedzis 1000 eiro																																					
	Gada ienākumu deklarācija par 2021. gadu																																					
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Uzņēmumu ienākuma deklarācija																																					
	Uzņēmumu ienākuma deklarācija																																					
	Nodokļa samaksas termiņš																																					
Gada pārskats	Gada pārskats par 2021. gadu (ja pārskata gads sakrīt ar kalendāro gadu)																																					

Grāmatvedība un nodokļi

LAUKU ATTĪSTĪBA

LĀČU ĢIMENE VIESĪTĒ RADA JAUNUS PRODUKTUS

Ar pārdomātu darbu un gādību ierīkotie saimniecības graudaugu un citu kultūru lauki zaļo Sēlijas dabiskajā un skaistajā vidē. Tagad, jūnija vidū, jau briest jaunā raža un tur, starp laukiem un ražotni Viesītē, darbos un radošās domās rit uzņēmīgās Lāču ģimenes ikdiena.

Uzņēmums dibināts 13. maijā pirms divpadsmit gadiem kā konvenciāla augkopības saimniecība, bet pēc pieciem gadiem uzsākts saimniekot, izmantojot bioloģiskās saimniekošanas metodes. Tāda saimniekošanas prakse ir tuva Zanes un Māra pārliecībai un viņi to attīsta un pilnveido. Saimniecībā visus darbus viņi dara abi, bet lieli palīgi ir 6 un 14 gadus vecie bērni Gustavs un Elīna. Kopā darbojoties, Lāču ģimenei allaž rodas dažādas jaunas idejas un jauni mērķi. LLKC tālmācībā tika apgūts lauksaimniecības mācību kurss, tomēr, kā atzīst saimnieki, jāmācās ir visu mūžu. Dzīvē ik uz soļa rodas tādas situācijas, kurās jāatrod pareizais risinājums. Māra vaļasprieks ir fotografēšana un filmēšana, interesantākie ikdienas mirkļi un lauku darbu gaita iemūžināta un publiskota sociālajos tīklos. Šie video ir tik sirsnīgi, atklāti un pieredzes bagāti, ka tos apskatījuši vairāki tūkstoši cilvēku. Saimniecības laukos realizēšanai un pārstrādei tiek audzēti kvieši, auzas, griķi, zirņi, rudzi, bet sarkana ābolīnš iekļauts augu maiņā augsnes uzlabošanai. Izveidojusies sadarbība ar Agrolesursu un ekonomikas institūtu dažādu kultūru un šķirņu izmēģināšanā, lai atrastu saimniecībai piemērotākās.

Foto: no Lāču ģimenes arhīva

Zane un Māris Lāči

SIA "SPĀRES-L"

- "Spārītes", Elkšņu pagasts, Jēkabpils novads.
- Bioloģiska augkopības saimniecība, reģistrēts bioloģiskās pārtikas pārstrādes uzņēmums.
- Saimnieki Zane un Māris Lāči apsaimnieko 85 ha sējumus, ražo bioloģiskus pārtikas produktus.

Pamazām attīstoties, radās doma par izaudzēto graudu pārstrādi. Ģimenes maltītei gatavojot makaronus, Māris iedomājās: "Ja pašiem garšo, kāpēc gan lai tos negatavotu pārdošanai citiem!" Tika sameklēta un no Itālijas pasūtīta iekārta

pastas gatavošanai, Viesītē iegādātas un labiekārtotas ražošanas telpas. Tas prasīja laiku un pacietību, kārtējot dokumentāciju, saskaņojumus un atļaujas, PVD sertifikāciju, mēģinot un eksperimentējot, lai ražotais produkts apmierinātu gan pašus, gan pircējus. Receptu izstrādē Zane un Māris vadās pēc tā, kas pašiem garšo un pēc godīgām draugu atsauksmēm. Kopš 2021. gada sākuma SIA "Spāres-L" pircējiem piedāvā augstvērtīgus bioloģiskus produktus – makaronus no bioloģiskajiem kviešu miltiem un bioloģiskām olām, makaronus no Speltas un divgraudu kviešiem.

► 16. lpp.

Rudenī

Zirņu lauks

◀ 15. lpp.

Darbības sākumā bija arī makaroni no pilngraudu auzu miltiem un no griķu miltiem tiem patērētājiem, kas dod priekšroku pārtikai ar zemu glutēna saturu. Nepārtraukti tiek meklēti varianti, lai produktu kvalitāte būtu vislabākā.

Saimniecībā iepriekš audzētajām kviešu šķirnēm raža bija laba, tomēr tiem nebija pietiekoši augsta kvalitāte – mazs lipekļa saturs, kas ir vajadzīgs makaronu ražošanā. Senā graudu kultūra Speltas jeb plēkšņainie ziemas kvieši un divgraudu (*emmer*) kvieši bija meklētais risinājums makaronu ražošanā. Speltas un divgraudu kviešiem ir daudz pozitīvu uzturvērtības īpašību, kuras nav citiem graudaugiem un kviešu formām. Šie kvieši aug plēkšņu apvalkā, kas pasargā no slimībām un kaitēkļiem, tāpēc tie piemēroti bioloģiskai audzēšanai. *Emmer* kviešus var lietot ne tikai miltu veidā (tie ir brūni), bet arī vārītus – līdzīgi kā rīsus. Zane ir mēģinājusi cept arī maizi, pati gatavojuši ieraugu. Taču pārstrādes procesā to lobišana ir energoietilpīga. Pēc izlobīšanas no viena maisa Speltas graudu paliel 1 spainis graudu, pārējais ir sēnāls. Tā kā saimniecībā audzē ap 100 bioloģiskās *Dominant* un *Australorp* vistas, tad sēnāls tiek izmantotas vistu pakaišiem. Taču, palielinoties apjomam, jādoma par to izmantošanu un pievienotās vērtības radīšanu arī citam nolūkam.

Realizēts *LEADER* projekts – iegādātas dzirnavas un sublimācijas iekārta no Amerikas, par saviem līdzekļiem iegādāta lobišanas iekārta. Pārdošanai tiek malti 'Kaupo' šķirnes rudzu milti un kviešu milti. Šogad izveidoti jauni bioloģiski produkti: Speltas makaroni un no divgraudu kviešiem – *Emmer* makaroni, kā arī Speltas pankūku maisījums ar sublimētām pašu saimniecībā iegūtām olām

Kviešu milti

Makaroni

un *Emmer* pankūku maisījums, pievienotais bioloģiskais cukurs tiek iepirkts. Sausos maisījumus varēs jaukt gan ar pienu, gan ar ūdeni, kā atzīts, tad pankūkas ir vienādi garšīgas. Šādi gatavoti bioloģiski pankūku maisījumi ir inovatīvi, jo Latvijā tādi vēl nav pārdošanā. SIA "Spāres-L" arī kādā citā jomā būs pirmie Latvijā, jo PVD atzišanas procesā ir divu veidu sublimētās gatavās maltītes: griķu maltīte un vistas zupa ar dārzeņiem. Kā top sausās maltītes? Zane skaidro: "Mēs tās sublimējam jeb saldējot žāvējam, tādā veidā produkts saglabā savu garšu, 97% no uzturvērtības un iegūst daudz ilgāku uzglabāšanas laiku bez ķīmisku vielu lietošanas."

Mūsu sarunas laikā Zane atver paciņu, ielej tajā karstu ūdeni un pēc 10 minūtēm baudām garšīgu un sātīgu griķu maltīti. Latvijā šobrīd zināmi ir tikai sublimēti augļi un našķi. Zane un Māris var būt lepnī par to, ka ir izveidojuši garšīgu, ērti pagatavojamu un ilgi uzglā-

Sublimētas olas

bājamu produktu. Tas ir viegls, aizņem maz vietas, piemērots lietošanai ceļojumos vai citās situācijās. Pacīnā ir skābekļa absorbētājs, kas neļauj produktam oksidēties un pagarinās tā glabāšanas termiņš. Igaunijā ražo līdzīgu produktu, kura glabāšanas ilgums ir astoņi gadi.

"Mums ir vēl jāpierāda, ka mūsu produkts ir labs," piebilst Zane.

Lai produkti atbilstu Latvijas un ES prasībām un normatīviem, tie tiek pārbaudīti, sertificēti, saskaņoti un uzraudzīti. Par to rūpējas ne tikai ražotāji, bet arī Pārtikas un veterinārais dienests un Priekuļu Sertifikācijas un testēšanas centrs.

Uzņēmuma mājaslapā parādīts, kā top produkcijas izejvielas – sākot no lauku darbiem līdz to nonākšanai uz galda. Izveidots interneta veikals www.sparefood.lv, kur var atrast tās vietas, kur var iegādāties "Spāres-L" produkciju. Izvēlētie produkti tiek piegādāti uz pircējam tuvāko *Omnivas* pakomātu Latvijas, Lietuvas vai Igaunijas teritorijā. Saskaņojot laiku, produktus var saņemt arī klātienē – Viesītē, Bērzu ielā 3 b.

Zane un Māris Lāči ir izvirzījuši reālus mērķus un, attīstītot zināšanas un prasmes, neatlaidīgi iet ceļu to sasniegšanai. Lai jaunajai ģimenei ne-zūd gandarījums par to, ko viņi dara, bet mums, patērētājiem, prieks par jauniem produktiem mūsu galdā! **LL**

Anita PUTKA,
LLKC Jēkabpils nodaļas
uzņēmējdarbības
konsultante
e-pasts: anita.putka@llkc.lv
tāl. 65207071 un 26511269

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads,
LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA "UnitedPress Tipogrāfija"
"Lauku Lapa" var abonēt
Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163
Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.